

ВІДГУК

офіційного опонента, завідуючого кафедрою хірургії №2 державного закладу "Дніпропетровська медична академія міністерства охорони здоров'я України», доктора медичних наук, професора Кутового Олександра Борисовича на дисертаційну роботу Якименко Володимира Вікторовича «Діагностика причин пізньої дисфункції трансплантованої нирки за даними ультразвукового і доплерографічного дослідження», що представлена до спеціалізованої вченої ради Д 26.561.01 в ДУ «Національний інститут хірургії та трансплантології імені О.О. Шалімова» НАМН України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.08 – трансплантологія та штучні органи

1. Актуальність обраної теми дисертації.

Трансплантації нирки це оптимальний вид замісної терапії та єдиний радикальний метод лікування термінальної хронічної ниркової недостатності.

За останні роки завдяки покращенню хірургічної техніки, імуносупресивної терапії, а також методів моніторинга суттєво зменшилась частота ускладнень після трансплантації нирки. Хоча короткостроковий коефіцієнт виживаності трансплантата на протязі 1 року після операції збільшився за останні два десятиріччя, частота пізніх ускладнень на протязі 5 та більше років не змінилась.

Основна причина «втрат» донорського органу - нирки у віддалені терміни після трансплантації є прогресуюча хронічна дисфункція трансплантата з виходом у термінальну хронічну ниркову недостатність.

Ідентифікація пацієнтів, що мають ризики відторгнення, оптимізація їх лікування, може допомогти покращити довгостроковий результат трансплантації нирки. Ультразвукове дослідження часто є первинним діагностичним методом як неінвазивне, відносно недороге, що не вимагає внутрішньовенного контрасту, дослідження, яке може бути проведено у ліжку пацієнта і дозволяє швидко і точно діагностувати багато поширених

ускладнення. Комплексне ультразвукове дослідження, на думку багатьох авторів, дозволяє отримати важливу інформацію для визначення тактики ведення пацієнта, спостерігати в динаміці як в ранні, так і віддалені терміни посттрансплантаційного періоду.

Застосування ультразвукового та доплерографічного досліджень для вивчення стану ниркового трансплантату та показників ниркового кровотоку дозволяє провести аналіз змін цих показників в процесі розвитку дисфункції трансплантата, отримати нові відомості по недостатньо вивченим питанням дисфункції трансплантованої нирки.

У своїй роботі автор ставить актуальні для практичної медицини завдання. Допплерографічне дослідження судин ниркового трансплантату дозволить підвищити ефективність діагностики дисфункції трансплантованої нирки, своєчасно проводити необхідне лікування та продовжить строки функціонування трансплантата.

2. Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами. Робота була виконана у відповідності з планами науково-дослідної роботи ДЗ «Запорізька медична академія післядипломної освіти МОЗ України»: «Ультразвукове і доплерографічне дослідження в діагностиці дисфункції трансплантованої нирки», номер державної реєстрації 0119U102220.

3. Новизна дослідження та одержаних результатів:

Узагальнено дані відносно змін доплерометричних показників у пацієнтів з дисфункцією трансплантата та у пацієнтів із збереженою функцією трансплантату у пізній післяопераційний період.

Вперше вивчено і показано принципово нове важливе діагностичне та прогностичне значення показника усередненої за часом максимальної швидкості кровотоку інтерлобарних артерій у реципієнтів, як маркеру високого ризику розвитку формування дисфункції трансплантованої нирки.

Встановлено взаємозв'язки між ступенем порушення доплерографічного спектру ренального кровотоку та вираженістю гістологічних змін біоптатів ниркового трансплантата у пацієнтів з хронічною дисфункцією трансплантата.

Розширені уявлення про зміни доплерометричних показників у пацієнтів з дисфункцією трансплантата та у пацієнтів із збереженою функцією трансплантату у пізній післяопераційний період.

4. Теоретичне значення результатів дослідження. Встановлено, що зміни доплерографічних показників кровотоку трансплантата, а саме усередненої за часом максимальної швидкості кровотоку (TAMX), корелюють з функціональним станом та морфологічними змінами паренхіми нирки, що дозволяє проводити неінвазивний моніторинг стану трансплантованої нирки.

5. Практичне значення отриманих результатів.

Автором, після проведення порівняльного аналізу стану ниркового трансплантата, розроблений алгоритм прогнозування розвитку дисфункції трансплантованої нирки. Впровадження в практичну діяльність трансплантаційних центрів визначення усередненої за часом максимальної швидкості кровотоку, дозволить своєчасно визначати пацієнтів високого ризику розвитку дисфункції, що, після корекції лікувальних заходів, подовжить строки функціонування трансплантата.

Запропонований та впроваджений спосіб діагностики дисфункції ниркового трансплантату у пізньому післяопераційному періоді.

6. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків, рекомендацій сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота виконана на достатньому клінічному матеріалі при обстеженні 60 реципієнтів ниркових трансплантатів зі збереженою та порушеною депураційною функцією.

Обґрунтованість та достовірність положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, базуються на достатній кількості спостережень і забезпечуються адекватною статистичною обробкою та логічною інтерпретацією одержаних даних.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеності.

Робота написана за традиційним планом і складається із вступу, 5 розділів, обговорення результатів власних досліджень, висновків, практичних рекомендацій та списку використаних літературних джерел.

У «Вступі» приведена актуальність вибраного напрямку досліджень, мета та завдання роботи, наукова новизна, практична значимість одержаних результатів, зв'язок дисертаційної роботи з іншими науковими темами та програмами, особистий внесок дисертанта у виконанні роботи, висвітлення результатів у фахових друкованих роботах.

В розділі «Огляд літератури» висвітлені сучасні уявлення про ускладнення з боку ниркового трансплантата, особливості дисфункції трансплантата в пізньому післяопераційному періоді, можливості променевих методів діагностики, а також переваги ультразвукового дослідження.

У II розділі приведена досить повна клінічна характеристика хворих, методи їх обстеження, способи статистичної обробки одержаних результатів.

У III розділі автором проаналізовано стан ниркового трансплантату у пацієнтів зі збереженою та порушеною депураційною функцією, проведено детальний аналіз ультразвукових та доплерографічних характеристик трансплантата, також проаналізовано можливі зміни цих параметрів в залежності від функціонального стану алотрансплантата. Була встановлена залежність кінцевої діастолічної швидкості, усередненої за часом максимальної швидкості кровотоку та функціонального стану трансплантату. В цьому розділі автор провів складний аналіз та довів важливість показника усередненої за часом максимальної швидкості кровотоку при ультразвуковій діагностиці дисфункції трансплантата нирки. Отримані дані наглядно викладені у вигляді таблиць.

У IV розділі автор провів статистичний аналіз доплерографічних показників кровотоку та встановив взаємозв'язок між рівнем усередненої за часом максимальної швидкості кровотоку по інтерлобарним артеріям трансплантата та рівнем креатиніну сироватки крові, як сталого критерія порушення функції трансплантованої нирки. Так за допомогою регресійного аналізу був встановлений пороговий рівень усередненої за часом максимальної швидкості кровотоку, який відповідає дисфункції трансплантата. Це також було доведено методом логістичної регресії. Потім, методом прогнозування та за допомогою ROG-аналізу доведено можливе використання усередненої за часом

максимальної швидкості кровотоку як потенційного фактору ризику розвитку дисфункції трансплантата та як предиктора несприятливого прогнозу.

У V розділі автор порівнює зміни функціонального стану трансплантата, доплерографічних параметрів кровотоку з морфологічними змінами біоптатів ниркового трансплантату. Отримані дані достовірно свідчать про прогностичну роль показника усередненої за часом максимальної швидкості кровотоку, як зворотно корелюючого із ступенем гістологічних змін отриманих біоптатів трансплантованої нирки.

VI розділ присвячений обговоренню отриманих результатів, узагальненню роботи, запропонований діагностичний алгоритм ультразвукового і доплерографічного дослідження ниркового трансплантату.

У «Висновках» встановлено характер змін доплерографічних параметрів ниркового кровотоку, виявлені ультразвукові критерії дисфункції ниркового трансплантата, зазначені предиктори розвитку дисфункції трансплантата нирки в пізньому післяопераційному періоді та створена модель оцінки ризику розвитку дисфункції у реципієнтів ренального трансплантата. Висновки є логічним продовженням результатів дисертації, але відповідність їх завданням в 1 та 2 пунктах потребує доповнень.

Список літературних джерел достатній та оформлений у відповідності до вимог ДАК України.

Дослідження виконані на високому методичному рівні, отримані результати мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Для обробки результатів застосовані методи математичного аналізу, комп'ютерної техніки, робота ілюстрована таблицями, діаграмами. Більшість наукових даних мають безпосередній вихід у практику.

8. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях.

Основні результати дисертації були повністю викладені у відповідній науковій літературі. За темою дисертації опубліковано 14 друкованих робіт, з них 5 статей у фахових виданнях, рекомендованих ДАК України, 1 – у міжнародному виданні, 7 – тезисів в матеріалах науково-практичних конференцій, отримано 1 деклараційний патент на корисну модель.

Результати досліджень були представлені та обговорені на науково-практичних конференціях українського та міжнародного рівня з 2016 року по 2018 рік.

9. Недоліки дисертації щодо їх змісту і оформлення.

В ході рецензування дисертаційної роботи виникли певні зауваження.

В розділі «Вступ» 2 завдання сформульовано не зовсім чітко і не повністю відображає його суть.

В розділі «Огляд літератури» недостатньо даних стосовно кореляції ультразвукових методів діагностики, як найбільш уживаних, з МРТ та КТ, як зарезервованих додаткових методів діагностики.

Зроблені зауваження не мають принципового значення і не зменшують наукову та практичну цінність роботи.

В ході ознайомлення з дисертацією виникли наступні запитання:

1. Які межі можливостей ефективного використання ультразвукового і доплерографічного дослідження у діагностиці дисфункції трансплантованої нирки ?

2. Яке місце в можливому алгоритмі діагностичних заходів займає запропонований метод діагностики дисфункції трансплантованої нирки ?

3. Які причини дисфункції трансплантованої нирки дозволяє виявити запропонований метод ?

10. Рекомендації про використання результатів дисертаційного дослідження в практиці.

Впровадження даних дисертаційної роботи в практичну діяльність закладів охорони здоров'я дозволить проводити неінвазивний сонографічний моніторинг стану ниркового трансплантата, визначати пацієнтів, які потребують додаткового обстеження та/або своєчасно проводити лікувальні заходи. Саме це дозволяє рекомендувати розроблені методи діагностики стану ниркового трансплантату до практичного використання.

Результати дослідження впроваджено в практику відділень трансплантації та променевої діагностики КУ «Запорізька обласна клінічна лікарня ЗОР».

Отримані в дисертації результати використовуються в учбових програмах, лекціях і науково-практичних семінарах для лікарів ультразвукової діагностики, лікарів-трансплантологів на кафедрах ДЗ «Запорізька медична академія післядипломної освіти МОЗ України».

11. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

В цілому, дисертаційна робота Якименко В.В. «Діагностика причин пізньої дисфункції трансплантованої нирки за даними ультразвукового і доплерографічного дослідження», яка подана на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.08 – Трансплантологія та штучні органи є закінченою науково-дослідницькою працею, з розширенням ультразвукових та доплерографічних критеріїв пізньої дисфункції трансплантованої нирки.

Таким чином, дисертація Якименко В.В. «Діагностика причин пізньої дисфункції трансплантованої нирки за даними ультразвукового і доплерографічного дослідження» за актуальністю, змістом, науковою новизною та практичним значенням повністю відповідає вимогам п.13 "Положення про порядок присудження наукового ступеня й присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника" ДАК України, що висуваються до кандидатських дисертацій за спеціальністю 14.01.08 – трансплантологія та штучні органи, а сам автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата медичних наук.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедрою хірургії №2
державного закладу "Дніпропетровська
медична академія міністерства охорони
здоров'я України», доктор мед. наук
професор

Кутовий О.Б.